

Køb

Dansk indenlandsk købsret

3. udgave

*Joseph Lookofsky
& Vibe Ulfbeck*

Køb
Dansk indenlandsk købsret
3. udgave, 1. oplag

© 2008 by Jurist- og Økonomforbundets Forlag

Alle rettigheder forbeholdes.
Mekanisk, elektronisk, fotografisk eller anden gengivelse af
eller kopiering fra denne bog eller dele heraf
er ifølge gældende dansk lov om ophavsret ikke tilladt
uden forlagets skriftlige samtykke eller aftale med Copy-Dan.

Omslaget er tilrettelagt af Morten Højmark
Tryk: Narayana Press, Gylling
Indbinding: Damm's Forlagsbogbinderi, Randers

Printed in Denmark 2008
ISBN 978-87-574-1515-5

Jurist- og Økonomforbundets Forlag
Lyngbyvej 17
Postboks 2702
2100 København Ø

Telefon: 39 13 55 00
Telefax: 39 13 55 55
e-mail: forlag@djoef.dk
www.djoef-forlag.dk

Forord til 3. udgave 2008

Fra og med denne tredje udgave indtræder professor, dr.jur. Vibe Ulfbeck som medforfatter af fremstillingen.

Udgaven tager højde for den lovgivning, retspraksis og litteratur, der er kommet til i de 6 år, der er forløbet siden anden udgave fra 2002.

Der er som udgangspunkt ikke inddraget materiale, der er fremkommet efter 1. september 2007.

København i september 2007

Joseph Lookofsky
Vibe Ulfbeck

Forord til 2. udgave 2002

Til min glæde synes de fleste at have taget pænt imod første (1996) udgave af denne fremstilling af dansk indenlandsk købsret, men der foreligger efterhånden flere grunde til udgivelse af en ny udgave.

Den første og for så vidt mest presserende er EU-direktivet om forbrugerkøb (99/44/EF), hvilket senest 1. januar 2002 skulle implementeres i dansk indenlandsk ret. Det skete ved en ændring af Købeloven af 1906 med senere ændringer (KBL), navnlig (primært) ved ændringer af og tilføjelserne til særreglerne om forbrugerkøb, jf. lov nr. 213 af 22. april 2002 (medtaget som denne fremstillings Bilag 3).

Ligesom ved bogens 1. udgave har jeg af systematiske og pædagogiske årsager valgt at fremstille de almindelige KBL-regler forud for den (i kapitel 10) særskilte fremstilling af de særregler, der kun gælder for forbrugerkøb, idet forbrugerkøbsdirektivets implementering indebærer, at afstanden mellem de almindelige regler og særreglerne nu bliver endnu større end før, jf. nærmere om forholdet mellem disse regelsæt nedenfor i afsnit 1.2, 1.4 samt 10.1.

Forbrugerkøbsdirektivets implementering har desuden givet den danske lovgiver anledning til at foretage visse ændringer i den almindelige del af KBL, jf. især ændringen af den absolutte reklamationsfrist i KBL § 54, stk. 1, fra et til to år, jf. nærmere herom i afsnit 4.2.c.iii, smh. om den ændring af § 83, som forbrugerkøbsdirektivet fordrer, afsnit 10.2.d.iii.

Siden 1996 er der fra danske domstole kommet mange nye køberetlige afgørelser. De vigtigste og mest interessante er naturligvis omtalt i denne nye udgave. Ikke alene fordi KBL-reglerne *skal* forstås på baggrund af domstolenes retsanvendelse, men desuden fordi den konkrete eksemplificering af lovens regler, som dommene tilbyder, er med til at danne grundlaget for en »case«-orienteret, interaktiv undervisning, der imødekommer nutidens krav til god pædagogik.

Fra de studerende, lærere, og andre jurister, som har læst og brugt bogens 1. udgave, har jeg modtaget mange nyttige forslag til rettelser, tilføjelser, og justeringer. Hertil kommer den konstruktive kritik af *Lars Hedegaard Kristensen* i *Juristen* (1998) s. 78 ff. Jeg har gjort mit bedste for at sikre, at de modtagne meldinger kan komme 2. udgavens læsere til gavn.

På dette sted vil jeg gerne rette en stor tak til såvel professor, dr.jur. Mads Bryde Andersen som landsdommer Lars Lindencrone Petersen, som begge har læst korrektur på og foranlediget betydelige forbedringer i forhold til et tidligere udkast til bogens manuskript. Ligeledes (fsva. kapitel 10) en særlig tak til professor Peter Møgelvang-Hansen og lektor, dr.jur. Vibe Ulfbeck.

Lovrigt vil jeg håbe, at den gode og konstruktive dialog med min læserkreds vil fortsætte. Derfor vil jeg – ligesom jeg gjorde ved bogens 1. udgave – opfordre til, at man river mig meddelelse om de fejl og mangler, man eventuelt måtte finde, samt forslag til forbedringer mm. (gerne via e-mail til: Joseph.Lookofsky@jur.ku.dk).

Joseph Lookofsky

København og Espergærde, juni 2002

Forord til første (1996) udgave

Denne bog handler om dansk *indenlandsk køb*, dvs. køb af løsøre i henhold til Købeloven af 1906 (med senere ændringer): KBL. De første 9 kapitler omfatter KBL-reglerne for civilt køb og køb mellem handlende, hvorefter forbrugerkøbets særregler drøftes i et kapitel for sig.

Bogen handler således ikke om de for internationale køb gældende regler (CISG). Da denne fremstilling særligt er skrevet med 1. års jurastuderende for øje, har jeg fundet det rigtigst at behandle KBL-reglerne i en bog for sig. Med henblik på jurastudiets senere årgange har jeg skrevet en særskilt fremstilling: *Understanding the CISG in Scandinavia*.

I nærværende fremstilling lægges der megen vægt på købs- og obligationsrettens almindelige/fælles kerne. Langt de fleste af vore køberetlige grundtanker gælder også for de øvrige kontraktstyper. KBL-reglerne er vigtige, ikke alene fordi køb er den vigtigste kontrakt, men også fordi KBL giver et godt forspring, en velegnet indledning, til det større system, jfr. nærmere i kapitel 1.

Den valgte fremstillingsform, der lægger vægt på forståelsen af de mest centrale regler, skyldes også den kendsgerning, at vi jurister simpelt hen er nødt til at fremhæve det vigtigste for samtidigt at kunne bevare et overblik, at se på tingene i et større perspektiv. Der kommer flere og flere regler: fra folketinget, fra EU, fra FN (UNCITRAL) mm. Vi bliver påvirket, til tider overrumplet, ikke alene af rettens udvikling og harmonisering, men også af den stigende specialisering og informationsmængde i vores samfund og i verden omkring os.

På universitetet kan vi i al fald ikke længere reagere ved blot at tilføje flere pensumsider. I stedet bør vi i højere grad dyrke juraens og kontraktsrettens grundtanker, lære mere om hvordan vi i obligationsretten anvender den juridiske metode. En jurist med et sådant overblik og perspektiv vil lettere kunne anvende de nugældende regler, ligesom hun/han også vil kunne håndtere de regler, der kommer – måske en dag endda være med til at påvirke retsreglernes harmoniske udvikling.

Domme, der findes i Obligationsretlig domssamling (Jurist- og Økonomforbundets Forlag), er markeret med en stjerne (*). Litteraturhenvisninger er angivet i kortfattet form, smh. de mere udførlige henvisninger bagest i bogen.

Jeg retter en stor tak til professor Mads Bryde Andersen, advokat Søren Thor Jensen, lektor Malene Stadil samt adjunkt Vibe Ulfbeck, der alle er kommet med mange værdifulde kommentarer til tidligere udkast. Også tak til min sekretær Pia Jerle, der har ydet en flot indsats med opstilling af registrene, korrektur mm.

Jeg håber, at såvel lærere som studerende vil underrette mig om eventuelle resterende fejl, forslag til forbedringer mm.

Joseph Lookofsky

Espergærde og København, efteråret 1996

4.2.c.	Køberens undersøgelsespligt, reklamation, mm. Indledning	97
4.2.c.i.	Caveat emptor, købers undersøgelsespligt (§ 47)	99
4.2.c.ii.	Efterfølgende undersøgelse, reklamation (§§ 51-53)	103
4.2.c.iii.	Særligt om § 54 (de absolutte reklamationsfrister)	109
4.2.d.	Retlige mangler (vanhjemmel)	113
4.3.	Køberens ydelse	115
4.3.a.	Køberens præstation af pengeydelsen/købesummen	115
4.3.b.	Betalingsforanstaltninger	118
4.3.c.	Sælgerens reklamationspligt	119
4.4.	Gensidighed, samtidig udveksling, mm.	119
Kapitel 5. Risikoens overgang		123
5.1.	Indledning: grundbegreber, retsvirkninger	123
5.2.	Hovedregler og undtagelser om risikoens overgang	127
Kapitel 6. Retsfølger af sælgers misligholdelse		135
6.1.	Indledning og oversigt	135
6.2.	Naturalopfyldelse	139
6.2.a.	Ved sælgers forsinkelse	139
6.2.b.	Ved mangler	142
6.3.	Hævebeføjelsen	146
6.3.a.	Ved sælgers forsinkelse	146
6.3.b.	Ophævelse ved mangler	155
6.3.c.	Anticiperet misligholdelse	162
6.3.d.	Retsvirkning af køkets ophævelse; købers omsorgspligt	164
6.4.	Økonomisk kompensation: erstatning, forholdsmæssigt afslag	166
6.4.a.	Indledning	166
6.4.b.	Købers ret til erstatning som følge af sælgers forsinkelse	168
6.4.c.	Forholdsmæssigt afslag eller erstatning ved mangler	178
6.4.c.i.	Forholdsmæssigt afslag	178
6.4.c.ii.	Erstatning	181
6.4.d.	Opfyldelsesinteressens nærmere omfang	187
6.4.e.	Erstatning af købers negative kontraktsinteresse	196
6.4.f.	Produktansvar	198
Kapitel 7. Retsfølger af købers misligholdelse		201
7.1.	Indledning	201
7.2.	Naturalopfyldelse	204
7.3.	Hævebeføjelsen, anticiperet misligholdelse mm.	206
7.3.a.	Ophævelse ved aktuel misligholdelse	206
7.3.b.	Købers manglende betalingsevne som anticiperet misligholdelse ..	211

7.4.	Økonomisk kompensation	214
7.4.a.	Morarente	214
7.4.b.	Erstatning af opfyldelsesinteressens, ansvarets grundlag	215
7.4.c.	Opfyldelsesinteressens omfang	217
7.4.d.	Negativ kontraktsinteresse	219
Kapitel 8. Fordringshavermora		221
8.1.	Indledning	221
8.2.	Køberens fordringshavermora	222
8.3.	Sælgerens fordringshavermora	225
Kapitel 9. Aftaler om køkets misligholdelse		227
9.1.	Indledning	227
9.2.	Vedtagelse	230
9.3.	Fortolkning	233
9.4.	Gyldighed	235
Kapitel 10. Forbrugerkøb		239
10.1.	Indledning. Om særreglernes karakter, tilblivelse, anvendelsesområde mv.	239
10.1.a.	Tilblivelse af særregler for forbrugerkøb	241
10.1.b.	Begrebet forbrugerkøb af løsøre, beskyttelsespræceptivitet	243
10.1.b.i.	»Forbrugerkøb«	244
10.1.b.ii.	Forbrugerkøb af løsøre, herunder bestillingskøb	246
10.1.b.iii.	Beskyttelsespræceptivitet	248
10.1.c.	Forbrugerkøbsaftalens indgåelse og gyldighed, afbestillingsret mv.	248
10.2.	Sælgerens ydelse	249
10.2.a.	Indledning	249
10.2.b.	Leveringstid og sted	250
10.2.c.	Kontraktsmæssighed, mangler mm.	251
10.2.c.i.	Indledning	251
10.2.c.ii.	Tidspunktet for mangelsbedømmelsen	253
10.2.c.iii.	Nærmere ad KBL §§ 75 a og 76	255
10.2.d.	Synlige »mangler«, reklamation mm.	266
10.2.d.i.	Synlige »mangler«: undersøgelse, forbehold mm.	266
10.2.d.ii.	Efterfølgende undersøgelse, reklamation	270
10.2.d.iii.	Den absolutte 2-årsfrist	273
10.3.	Forbrugerkøbers ydelse	275
10.4.	Risikoens overgang	276
10.5.	Retsfølger af sælgers misligholdelse	278
10.5.a.	Indledning og oversigt	278
10.5.b.	Naturalopfyldelse	281

10.5.b.i. Ved sælgers forsinkelse: Købers krav på levering	281
10.5.b.ii. Ved mangler: Købers krav på omlevering hhv. afhjælpning	282
10.5.c. Hævebeføjelsen	285
10.5.c.i. Ved sælgers forsinkelse	285
10.5.c.ii. Hævebeføjelsen ved mangler.....	286
10.5.c.iii. Retsvirkning af køkets ophævelse: Særligt om visse bestillingskøb	287
10.5.d. Økonomisk kompensation	288
10.5.d.i. Ved sælgers forsinkelse: Erstatning	288
10.5.d.ii. Ved mangler: Forholdsmæssigt afslag (eller erstatning)	289
10.6. Forholdet til tidligere salgslid: Forbrugers direkte krav	292
10.7. Retsfølger af købers misligholdelse	294
10.8. Fordringshavermora	294
10.9. Forbrugerkøb på kredit: Kreditaftaleloven	294
Litteraturhenvisninger	297
Domsregister	301
Lovregister	303
Stikordsregister	305

KAPITEL 1

Købekontrakter og andre kontrakter: Obligationsrettens specielle og almindelige del

1.1. Indledning

Har du indgået nogen gensidigt bebyrdende aftaler (kontrakter) i dag? Har du måske fået overdraget et formuegode mod vederlag i penge?

Blot du har købt lidt slik eller andet godt, må svaret på disse spørgsmål blive ja. Og så har du – ligesom så mange andre forbrugere og handlende – været med til at pynte på den køberetlige statistik. Køb er, og har længe været, den kontraktstype, som spiller den allerstørste rolle i det praktiske liv.

Køb er en aftale af gensidigt bebyrdende art: sælgeren overdrager et formuegode mod købers vederlag i penge, smh. *Lassen & Ussing* (1923) s. 54 og *Nørager-Nielsen & Theilgaard* (1993) s. 32. Ydes der intet vederlag, foreligger der en gave. Består begge ydelser i andet end penge, foreligger der bytte.

Oprindeligt foregik køb og salg som bytte på torvet, og dengang var behovet for køberetlig regulering beskedent: man besø hinandens varer, blev for eksempel enige om at veksle en hane for en hane (eller måske en daler), og det var så det. Forskædede leveringer var nærmest ukendt, da parternes ydelser blev udvekslet på stedet. Og skulle det vise sig, at en ydelse var mangelfuld (hønen lagde ikke æg), var der intet at gøre. Bordet havde fanget: *caveat emptor* (køber må se sig for).

Selvom *caveat emptor*-princippet i den form ikke er romersk (men engelsk: let the buyer beware), gjaldt der efter romersk ret en lignende regel, der afskar køber fra at gøre et mangelsansvar gældende, når han havde haft lejlighed til at undersøge tingen, jf. *Tamm* (1991) s. 127.

Køb som aftale/
kontraktstype

Handel på torvet:
caveat emptor

3. udgave

Bogen *Køb* handler om dansk indenlandsk købsret, dvs. køb af løsøre i henhold til Købeloven af 1906 med senere ændringer: KBL. De første ni kapitler omfatter KBL-reglerne for civilkøb og køb mellem handlende, hvorimod forbrugerkøbets særregler drøftes i et kapitel for sig.

I denne 3. udgave er der især foretaget tilføjelser til kapitel 5, ligesom navnlig kapitel 10 er omskrevet, således at beskrivelser af den tidligere gældende retstilstand er nedtonet til fordel for en beskrivelse af de nu gældende regler.

Det er fortsat tanken med *Køb* at give en introduktion til de køberetlige regler, der samtidig fungerer som en introduktion til nogle mere almindelige, obligationsretlige regler set i lyset af internationale påvirkninger.

Joseph Lookofsky er professor i Formueret ved Københavns Universitet. Han blev J.D. ved New York University School of Law, senere cand. jur. og dr. jur. ved Københavns Universitet.

Vibe Ulfbeck er professor i Formueret ved Københavns Universitet samt professor i maritime law ved Nordisk Institutt for Sjørett, Oslo. Hun blev cand. jur. 1990 ved Københavns Universitet, LL.M 1991 ved University of Cambridge, England og dr. jur. ved Københavns Universitet i 2000.

9 788757 415155

ISBN 978 87 530 1155 5